

РІШЕННЯ № 49

Про недопущення ототожнення адвокатів з клієнтами та втручання в професійні права адвокатів

«05» серпня 2020 року

м. Київ

Рада адвокатів України, обговоривши звернення Голови Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ Боряк Г.Л. (вх. № 1989/0/1 від 28 липня 2020 року) щодо порушення прав адвоката Кравця Р.Ю. та інших пов'язаних питань, зазначає наступне.

Зі змісту звернення адвоката Кравцю Р.Ю. вручено підозру у скоєнні кримінальних правопорушень, передбачених статтями 255 та 351-2 Кримінального кодексу України, де зазначено, що адвокат діяв як пособник при вчиненні злочинною організацією злочину та «схиляв» клієнта до обрання саме такої стратегії та тактики захисту. При цьому, способом для досягнення адвокатом Кравцем Р.Ю. «злочинної мети» є, на думку слідства, звернення із позовами та клопотаннями до суду в інтересах його клієнтів та до Вищої ради правосуддя з метою вплинути на виконання повноважень членів ВККС України.

Взявши до уваги правові висновки Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ з цього питання, Рада адвокатів України звертає увагу на наступне.

Відповідно до частини першої статті 131² Конституції України, надання професійної правничої допомоги в Україні покладається на адвокатуру. Незалежність адвокатури гарантується Конституцією України. Право кожного на професійну правничу допомогу закріплено Конституцією України і є одним із ключових елементів реалізації права особи на судовий

захист (стаття 55 Конституції України) та реалізації всього обсягу конституційних прав і свобод громадян.

Конституційні права і свободи людини і громадянина, у тому числі право кожного на професійну правничу допомогу, не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених ст. 64 Конституції України.

Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів (стаття 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Права адвокатів захищені системою державних гарантій, серед яких у тому числі **заборона ототожнення адвоката з клієнтом** (стаття 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Зазначена гарантія адвокатської діяльності спрямована на забезпечення саме клієнтів адвокатів ефективною правовою (правничою) допомогою та є гарантованим державою запобіжником від будь-якого стороннього впливу.

Заборона на ототожнення адвокатів з клієнтами є також міжнародним стандартом гарантій адвокатської діяльності та встановлена «Основними положеннями про роль адвокатів», що прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року.

Державам слід уживати всіх необхідних заходів для забезпечення поваги до професії адвоката, її захисту та сприяння її свободі без дискримінації та без неналежного втручання влади чи широкого загалу, зокрема, в світлі відповідних положень Європейської конвенції про права людини. Адвокати не повинні потерпати або опинятися під загрозою санкцій чи тиску, якщо вони діють у відповідності зі своїми професійними стандартами (Принцип I Рекомендації № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів, ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи 25 жовтня 2000 року).

Ігнорування заборони ототожнювати адвокатів з клієнтами дискредитує Україну як демократичну правову державу, де кожен має право на захист, а адвокатурі гарантовано незалежність від будь-якого тиску і втручання.

Ототожнення адвокатів з клієнтами є також дискримінацією принципів рівності всіх перед законом і порушенням конституційних прав людей.

Рада адвокатів України наголошує на неприпустимості ідентифікації адвоката, як учасника злочинного угруповання, разом із своїм клієнтом та перетворення таких ототожнень на усталену тенденцію у діяльності суддів, правоохоронців.

З огляду на наведене та у контексті обговорення змісту проголошеної підозри адвокату Кравцю Р.Ю., Рада адвокатів України звертає увагу, що подання адвокатом позовів до суду в інтересах клієнта є виконанням його професійної діяльності, пов'язаної із застосуванням законних засобів захисту прав та законних інтересів у суді. Натомість перешкоджання правоохоронними органами такій діяльності адвоката і перенесення умислу клієнта на адвоката свідчать про перешкоджання реалізації повноважень адвоката, втручання в його правову позицію та здійснення тиску на нього.

Рада адвокатів України, взявши до уваги інформацію Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ щодо загрози для гарантованих державою прав адвокатів у контексті презумпції добросовісності адвоката та законності його дій, а також з метою дотримання заборони асоціювати адвокатів з клієнтами, врахувавши пропозиції та зауваження членів Ради адвокатів України, керуючись приписами Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення положення статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо заборони ототожнення адвоката з клієнтом (додається).
2. Створити Робочу групу з питань роз'яснення положення статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо заборони ототожнення адвоката з клієнтом, включивши до її складу: Голову Ради адвокатів України Ізовітову Л.П., Секретаря Ради адвокатів України Колесникова І.В., представника адвокатів Хмельницької області у складі Ради адвокатів України Каденко О.О., представника адвокатів Рівненської області у складі Ради адвокатів України Лазарчук Г.В., представника адвокатів Сумської області у складі Ради адвокатів України Афанасієва Р.В., Голову Комітету з питань безоплатної правової допомоги НААУ Дроздова О.М., Голову Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ Борjak Г.Л.
3. Доручити Робочій групі до 12 серпня 2020 року доопрацювати редакцію роз'яснення положення статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо заборони ототожнення адвоката з клієнтом.
4. Доручити Голові Ради адвокатів України Ізовітовій Л.П. направити звернення до Офісу Генерального прокурора, Ради суддів України, Ради адвокатських та правничих товариств Європи (ССВЕ), Генеральної Асамблеї ООН з проханням вжити в межах повноважень заходи реагування щодо недопущення ототожнення адвокатів з клієнтами та втручання в професійні права адвокатів.

5. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника та на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України /підпис/ **Л.П. Ізовітова**

Секретар Ради адвокатів України /підпис/ **І.В. Колесников**

**Роз'яснення положення статті 23 Закону України
«Про адвокатуру та адвокатську діяльність»
щодо заборони ототожнення адвоката з клієнтом**

Рада адвокатів України, взявши за основу правовий аналіз Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ та Голови Комітету з питань безоплатної правової допомоги НААУ О. Дроздова з питань втручання правоохоронних органів в професійні права адвоката, зокрема, шляхом ототожнення його з клієнтом, а також звернувши увагу на аналогічні порушення прав та гарантій адвокатської діяльності стосовно інших адвокатів, звертає увагу на негативну тенденцію систематичності порушень права на приватне життя і презумпцію невинуватості, гарантованих Конституцією України і спеціальним законодавством прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, а також констатує тиск на адвокатів, шляхом ототожнення їх з клієнтами у кримінальних справах.

Пункт 16 частини 1 статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» містить норму права наступного змісту: забороняється ототожнення адвоката з клієнтом.

Зважаючи на те, що Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначає правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні, а також враховуючи те, що встановлена пунктом 16 статті 23 цього закону заборона є однією з гарантій адвокатської діяльності, як незалежної професійної діяльності адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту, слід зазначити про наскрізний, міжгалузевий характер цієї правової норми. Тобто, наведена заборона повинна бути дотримана у будь-якій галузі права, в межах якої здійснюється адвокатська діяльність.

Щодо «заборони»

В правовій доктрині наголошується, що основу права становлять класичні правила поведінки, які діють стосовно необмеженого кола осіб і розраховані на багаторазове застосування. Як відомо, нормативна основа права складається з трьох головних елементів — дозволів, велінь та заборон. Заборона, в свою чергу, вимагає безумовного утримання суб'єкта права (фізичної та юридичної особи, зокрема, посадової і службової особи органів державної влади) від тієї чи іншої поведінки.

Зазвичай, виокремлюють два фундаментальні принципи регламентування суспільних відносин – «дозволено все, крім того, що безпосередньо заборонено» і «заборонено все, крім того, що безпосередньо дозволено». Саме вони визначають особливості правового регулювання, його способи, тип та зміст кожного з них. Отже, право використовує наступні універсальні способи регулювання поведінки: дозволяння, зобов'язування та заборону. В свою чергу, юридична заборона – це покладення на особу юридичного обов'язку утриматися від певних дій, і втілюється, як правило, в заборонну норму права.

Сутність юридичної заборони полягає у вимозі пасивної поведінки особи – утриматися від певної соціально шкідливої поведінки під загрозою настання юридичної відповідальності для порушника цієї заборони. Таким чином, юридичні заборони спрямовані на захист і охорону права.

Означена в статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» заборона спрямована перш за все на безперешкодне надання професійної правничої допомоги та забезпечення високого рівня якості і ефективності надання професійної правничої допомоги та є однією з гарантій права кожного на справедливий суд (стаття 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод). Водночас, право на професійну правничу допомогу є невід'ємною складовою права на справедливий суд (стаття 6 Конвенції) та права на судовий захист (стаття 55 Конституції України). В свою чергу, відповідно до статті 8 Конституції України, право на справедливий суд є елементом верховенства права (див. Науковий висновок члена Науково-консультативної ради Конституційного Суду України Дроздова О.М. у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України дев'ятого скликання щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) (реєстр. № 1013) вимогам статей 157 і 158 Конституції України).

У правових актах юридичні заборони закріплюються за допомогою таких формулювань, як «заборонено», «не має права», «не вправі», «не повинен», «не допускається».

Отже, під заборonoю розуміють спосіб правового регулювання, який дозволяє витіснити небажані, несправедливі, недоречні суспільні відносини за межі правового поля.

Щодо «ототожнення адвоката з клієнтом»

Слід нагадати, що згідно з підпункту 1 частини 1 статті 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатом є фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом.

У підпункті 7 частини 1 статті 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначається, що клієнт – це фізична або юридична

особа, держава, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, в інтересах яких здійснюється адвокатська діяльність.

Далі звернімося до семантичних властивостей слова «ототожнювати». Ототожнювати - визнавати які-небудь явища, поняття і т. ін. тотожними, однаковими, подібними; уподібнювати до чого-небудь. Під ототожненням розуміють: 1) дію за значенням (дієслово): ототожнити, ототожнювати, ототожнитися; 2) результат такої дії, встановлення тотожності шляхом врахування ознак, визначення сутності або зіставлення однієї групи фактів з іншими; 3) психологічний процес, за допомогою якого суб'єкт присвоює собі властивості, якості, атрибути іншої людини і перетворює себе - цілком або частково - за його образом або наділяє іншу людину відповідними властивостями, якостями, атрибутами.

Задля належного розуміння правової природи розглядуваного положення статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» слід враховувати як психологічний, так і діяльнісний аспекти. Оскільки ототожнення адвоката з клієнтом здійснюється спершу на психологічному рівні у формі певного психічного ставлення, здебільшого в негативному контексті, відповідних суб'єктів, як правило наділених владними повноваженнями, до клієнтів адвоката та «механічне» перенесення цих рис (атрибутів) клієнта на самого адвоката. В подальшому зовнішнім виявом такого психологічного ставлення є реалізація діяльнісного аспекту у формі вчинення певних дій та прийняття відповідних рішень.

Синонімами слова «ототожнювати», зокрема, є «уподібнювати», «прирівнювати» та «ідентифікувати».

Щодо гарантій адвокатської діяльності (міжнародні орієнтири та національний контекст)

У доповіді Спеціального доповідача з питання про незалежність суддів і адвокатів Моніки Пінто, представленої відповідно до резолюції 26/7 Ради з прав людини на Сімдесят першій сесії Генеральної Асамблеї ООН (22 серпня 2016 року), зокрема, йдеться про заборону ототожнення адвокатів з їх клієнтами та інтересами останніх як про відповідний міжнародний принцип (далі – Доповідь).

Відповідно до Основних принципів ООН про роль юристів, адвокати «не можуть ототожнюватися зі своїми клієнтами або інтересами своїх клієнтів в результаті виконання ними своїх функцій» (принцип 18). Ця гарантія, яка лежить в основі принципу незалежності юристів, націлена на те, щоб надати юристам можливість виконувати свої професійні обов'язки вільно, незалежно і не побоюючись застосування каральних заходів. У той же час, це положення непрямим чином сприяє забезпеченню ефективної реалізації права на захист. Ототожнення адвоката з клієнтом може

перешкодити доступу до адвоката осіб, звинувачених в особливо жорстоких злочинах, або обмежити такий доступ.

При виконанні свого обов'язку захищати своїх клієнтів від будь-яких протиправних дій адвокати занадто часто ототожнюються з урядовими та іншими державними органами, а часом широкою громадськістю, з інтересами і діяльністю своїх клієнтів (А/64/181, пункт 12). Напади на адвокатів часто є прямим наслідком ототожнення адвокатів з їх клієнтами або інтересами їхніх клієнтів і дозволяють здійснювати неналежне втручання у виконання професійних обов'язків адвоката та/або порушувати його права людини.

Справи, доведені до відома Спеціального доповідача ООН, демонструють, що внаслідок ототожнення адвокатів з їх клієнтами і/або інтересами, які адвокати взялися захищати і представляти перед судовими властями, мали місце випадки позбавлення адвокатів права адвокатської практики, замаху на їх фізичну недоторканність і репутацію, їх свавільного затримання, переслідування та інших санкцій. Незважаючи на рідкість подібних дій, вони відбуваються навіть в тих країнах, де адвокати як категорія в цілому не схильні до ризиків.

Адвокати, які представляють і захищають клієнтів, обвинувачених в порушеннях законів про антитерористичні заходи, часто піддаються стигматизації, як владою, так і суспільством в цілому, можуть ставати об'єктом таких висловлювань у ЗМІ та соціальних мережах, які завдають шкоди їх репутації. В одному з випадків, доведених до відома Спеціального доповідача ООН, адвокати піддавалися затриманням і кримінальному переслідуванню у зв'язку з тим, що вони отримували повідомлення від клієнтів, підозрюваних або звинувачених у терористичній діяльності; щодо даної справи попередній Спеціальний доповідач підкреслила, що «подібні дії з боку правоохоронних і судових органів можуть створити несприятливу обстановку, в якій адвокати можуть почати відмовлятися представляти клієнтів, пов'язаних зі справами, чутливими з точки зору політики, через побоювання стати об'єктом нападів з боку судових органів або звинувачень в кримінальних правопорушеннях, таким чином завдаючи надзвичайно серйозну шкоду загальному праву кожного на отримання юридичної допомоги (пункти 41-44 Доповіді).

Зрештою, у Доповіді зроблено важливий висновок, що державам не слід ототожнювати адвокатів з їх клієнтами або інтересами їхніх клієнтів; вони повинні відігравати активну роль у прийнятті заходів, спрямованих на попередження випадків такого ототожнення (пункт 104).

Таким чином, у Доповіді в аспекті заборони ототожнення адвоката з клієнтом цілком обґрунтовано йдеться про відповідні позитивні зобов'язання

держави в особі її органів, їх службових та посадових осіб, а не лише про обов'язок утриматися від певної соціально шкідливої поведінки.

Слід відзначити, що національна практика містить негативні приклади, коли у зв'язку з порушенням заборони ототожнення адвоката з клієнтом, клієнти під суддівським тиском на їх адвокатів відмовлялися від своїх адвокатів, фактично відмовляючись від свого конституційного права на професійну правничу допомогу. Це, в свою чергу робить ілюзорним (примарним) право кожного на справедливий суд, а судовий процес перетворює на формальну процедуру з метою якнайшвидшого прийняття обвинувального вироку.

Конституцією України кожному гарантується право на отримання професійної правничої допомоги. Як одне з найбільш значущих, дане право проголошується в міжнародно-правових актах (стаття 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статті 5 і 6 Конвенції про захист прав людини і основних свобод).

Для реалізації права громадян на професійну правничу допомогу в Україні функціонує адвокатура, яка є незалежним від держави і її органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб самоврядним інститутом, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі відповідно до Конституції України та у порядку, визначеному Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законами, а життя, здоров'я, честь і гідність адвоката та членів його сім'ї, їх майно перебуває під охороною держави, і посягання на них передбачають відповідальність, встановлену законом.

Адвокати є особами зі спеціальним процесуальним статусом. Забороняється вимагати від адвоката надання відомостей, що є адвокатською таємницею. Забороняється проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності. Забороняється притягати до кримінальної чи іншої відповідальності адвоката або погрожувати застосуванням відповідальності у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності згідно із законом тощо. Порушення гарантій адвокатської діяльності тягнуть за собою дисциплінарну та кримінальну відповідальність.

Тобто, права адвокатів мають бути ефективно захищені цілою низкою державних гарантій, серед яких у **тому числі вже розглядувана заборона ототожнення адвоката з клієнтом** (пункт 16 частина 1 статті 23 Закону).

Рада адвокатів України, розглянувши зміст цієї гарантії, у контексті презумпції добросовісності адвоката та законності його дій, а також з метою дотримання заборони асоціювати адвокатів з клієнтами, наголошує на наступному.

Заборона ототожнення адвоката з клієнтом, з одного боку, є заборонною нормою права, яка імперативно вимагає безумовного утримання (без жодних виключень) фізичних або юридичних осіб (у тому числі суддів, слідчих суддів, прокурорів, слідчих, детективів, оперативних співробітників) від вчинення будь-яких дій та прийняття будь-яких рішень стосовно адвоката, які б свідчили про уподібнення (ідентифікацію, прирівнювання) адвоката з його клієнтом та/або його інтересами, а саме, наділення адвоката завдяки такого роду діям та рішенням хоч якими правовими властивостями, якостями (кримінально-правовими, кримінальними процесуальними тощо) його клієнта. З іншого боку, в силу позитивних зобов'язань, держава в особі її органів, посадових та службових осіб (зокрема, судді, слідчі судді, прокурори, слідчі, детективи, оперативні співробітники) повинна вживати ефективних заходів, спрямованих на попередження випадків такого ототожнення, а також притягнення винних до юридичної відповідальності.

Ототожнення адвокатів з клієнтами є прямим порушенням приписів вищезгаданого Закону, гарантованого Конституцією України права на приватне життя тощо.

Зазначена гарантія адвокатської діяльності спрямована на забезпечення саме клієнтів адвокатів ефективною правовою (правничою) допомогою та є **гарантованим державою запобіжником від будь-якого стороннього впливу**, що може знизити якість та ефективність такої допомоги.

Рада адвокатів України вважає, що ототожнення адвоката з клієнтами, а тим більш шляхом навішування на нього ярликів про *«зговір з клієнтом»*, *«спільний з клієнтом злочинний умисел»* тощо порушують гарантоване право адвоката на недоторканість честі, гідності та ділової репутації, а також дискредитує його в очах клієнта та несе загрозу з формування негативної суспільної думки про наявність вини у діях адвоката.

Такі обставини у своїй сукупності вказують на систематичні прояви упередженості до правової позиції адвоката та постійний тиск на адвокатів, що в свою чергу унеможлиблює здійснення ним належного захисту прав клієнта.

Ототожнення адвокатів з клієнтами відбувається також шляхом відкриття кримінальних проваджень, де адвокат ідентифікується як учасник злочинного угруповання, разом із своїм клієнтом; і твердження, що адвокат не може захищати якихось клієнтів у контексті ідеологічних або політичних

фільтрів; і заяви або упереджені висловлювання окремих осіб, а також агресивна поведінка, і фізичний вплив на адвокатів у зв'язку із захистом окремих клієнтів, і звинувачення адвоката у неправомірному використанні законних засобів захисту та представництва тощо.

Відповідно до Конституції України, усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк (стаття 40); кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (частина друга статті 55); кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань (частина шоста статті 55).

Питання практичної реалізації громадянами цих прав регулюються, зокрема, Законом України «Про звернення громадян», який забезпечує їм можливість брати участь в управлінні державними і громадськими справами, впливати на поліпшення роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, відстоювати свої права і законні інтереси та поновлювати їх у разі порушення шляхом викладення в письмовій або усній формі пропозицій (зауважень), заяв (клопотань) і скарг.

Згідно з частиною п'ятою статті 55 Конституції України "кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань", а статтею 59 Конституції України передбачено, що кожен має право на професійну правничу допомогу.

Слід мати на увазі, що звернення особи чи її представника (адвоката) до суду та інших зазначених органів із заявами і скаргами не може саме по собі бути підставою для визнання таких дій неправомірними, оскільки у такому випадку має місце реалізація особою зазначених вище конституційних прав, а не правопорушення. На такому висновку неодноразово наголошували як Конституційний Суд України (справа № 1-9/2003 від 10 квітня 2003 року), так і Верховний Суд України (постанова Пленуму № 1 від 27.02.2009 року).

В аспекті функціонування адвокатури, згідно приписів статей 1, 2, 4, 20, 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», вільна реалізація адвокатами зазначених конституційних прав громадян складає предмет і гарантії адвокатської діяльності, отже не може розцінюватися в якості протиправних дій та кваліфікуватися як співучасть адвоката у вчиненні злочину клієнтом незалежно від умислу останнього. Нехтування

цими фундаментальними засадами підриває основи незалежного правосуддя в державі.

Рада адвокатів України вважає такі дії стосовно адвокатів дискримінацією принципів рівності всіх перед законом і порушенням конституційних прав людей, у тому числі гарантоване державою право адвоката належним чином виконувати свою роботу.

Непоодинокі випадки ототожнення адвокатів з клієнтами становлять ризики для утвердження в Україні принципів верховенства права, незалежності системи правосуддя, гарантованості права кожного громадянина на професійну правничу допомогу, а також **дотримання ключових цінностей адвокатської професії, якими є незалежність, самоврядність та саморегулювання.**

Рада адвокатів України, вбачаючи тиск і наступ на незалежний інститут адвокатури, і, як наслідок, позбавлення громадян конституційного права на правовий захист, дискредитацію професії та статусу адвоката, а також маргіналізацію конституційної ролі адвокатів, що є неприпустимим у європейській правовій державі з огляду на національне законодавство та міжнародні стандарти, наголошує на недопущенні порушення професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, а також прав, що охороняються Конституцією й іншими законами України.

Враховуючи наведене, а також з **урахуванням спеціального статусу адвоката, як незалежного, невідконтрольного суб'єкта, без якого реалізація права на ефективний захист є неможливою**, Рада адвокатів України роз'яснює, що застосування законних засобів захисту прав та законних інтересів клієнтів в судових процесах є виконанням професійних обов'язків адвоката; адвокат не може ідентифікуватись з клієнтом (його діями чи переконаннями) в будь-якому аспекті, у тому числі неприпустимим є перенесення умислу клієнта на його захисника; ототожнення адвоката з клієнтом є втручанням в правову позицію та здійсненням тиску на адвоката.
